

توقف پروژه‌های پالایشگاهی

دردسر بزرگ عربستان

در نوامبر اعلام کردند که مزایده برای ساخت پالایشگاه صادراتی با ظرفیت ۴۰۰ هزار بشکه در روز در ینسو را به دلیل عدم اطمینان در بازارهای قراردادی و مالی، متوقف ساخته‌اند. شرکا نسبت به پروژه، متعهد باقی خواهند ماند ولی مزایده از زمان پیش‌بینی شده فصل آخر ۲۰۰۸ تا فصل دوم سال ۲۰۰۹، به تأخیر خواهد افتاد.

این گزارش می‌افزاید، مزایده‌ها برای سرمایه‌گذاری در تسهیلات با ظرفیت ۴۰۰ هزار - ۲۵۰ هزار بشکه در روز جیزان حدوداً به مدت یک‌سال تا مارس ۲۰۰۹ به تأخیر افتاد، چون پشتیبان این پروژه یعنی وزارت نفت و منابع طبیعی، تلاش نمود بسته تشویقی جدید را به کار بگیرد. هشت کمپانی محلی و ۴۳ کمپانی بین‌المللی برای این طرح، از قبل تأیید صلاحیت شده بودند ولی این پروژه از برنامه زمان‌بندی عقب افتاده است. در اواخر ژانویه ۲۰۰۹، وزیر مربوطه ضرب‌العجل ارسال پیشنهادات برای این طرح را با یک کنسرسیوم موفق که تا نوامبر امسال تصمیم‌گیری خواهد کرد شش ماه از مارس ۲۰۰۹ به تعویق انداخت.

آغاز به کار جیزان تا سال ۲۰۱۵

مایکل کورک، نایب رئیس ارشد دفتر دومی مرکز مشاوره انرژی آمریکایی پوروین و گرتز می‌گوید: «اگر بدنبال این هستتید که پروژه‌ها را انجام دهید، دیوانگی محض است که آن را به تأخیر نیندازید حداقل تا وقتی مجدداً قرار باشد به مزایده گذارده شود. شما احتمالاً می‌توانید هزینه‌های پروژه را تا ۳۰ - ۲۰ درصد در مقایسه با حداکثر آن، کاهش دهید.

تأخیرهای مختلف در ساخت و ساز که در اواخر سال ۲۰۰۸ گزارش شده بود، فضای بیشتری برای شرکای تجاری وابسته به وجود آورده است تا ساختارهای هزینه را مجدداً بنا کنند و منافع جدیدی به‌دست آورند.

مجمع پتروشیمی و پالایشگاهی جبیل که تحت حمایت آرامکو و توتال فرانسه می‌باشد، احتمالاً اولین موردی است که از مبنای هزینه جدید بهره‌مند می‌شود. در فوریه ۲۰۰۹، آرامکو اعلام کرد که ۵۰ درصد بودجه این پروژه را از منابع خودش تأمین خواهد کرد و ۵۰ درصد باقیمانده از درآمدهای کمپانی پروژه یعنی کمپانی پتروشیمی و پالایش توتال آرامکو سعودی (Satorp) تأمین می‌شود.

Satorp مزایده‌های اصلی ساخت را از اوایل نوامبر ۲۰۰۸ به فوریه ۲۰۰۹ به تعویق انداخت ولی نشان داد که پروژه هنوز با اعطای امکانات ساخت برای پالایشگاه ۴۰۰ هزار بشکه در روز به شرکتهای ساخت و پیمانکاری محلی در دسامبر ۲۰۰۸، امکان

توقف تأمین مالی پروژه‌ها در کل دنیا، تردیدها درباره توانایی دولت پادشاهی سعودی در به سرانجام رساندن برنامه بلندپروازانه خود در جهت افزایش ظرفیت پالایش به میزان ۵۰ درصد تا سال ۲۰۱۵ را افزایش می‌دهد. وقتی بانکداران منطقه پروژه‌های انرژی که بیشتر توسط توقف بازار اعتبار تحت تأثیر قرار گرفته‌اند را مورد بررسی قرار می‌دهند، اکثراً در یک مورد اتفاق نظر دارند و آن این است که پروژه‌های پالایش، اولین خسارت و قربانی خواهند بود. از آنجا که پروژه‌های پایین دست، بیش از دیگر بخش‌های زنجیره نفت و گاز، به شدت به تأمین بودجه قرضی وابسته می‌باشند با نسبت وام به ارزش ویژه معمول ۷۰:۳۰، بلندپروازی‌های عربستان سعودی درباره پروژه‌های پالایش با فقدان بودجه موجود پروژه‌ها، متوقف شده است. بخش پایین دست که با سرمایه رهنی کار می‌کند با بحران بودجه روبه‌رو است که با کاهش تقاضای نفت و افزایش هوشیاری کمپانی‌های نفتی نسبت به قیمت‌ها، روز به روز بدتر می‌شود. طبق برآوردهای مرکز مشاوره صنعت بریتانیا، وود مکنزی، از ۲۶ میلیون بشکه در روز ظرفیت پالایش جهانی که برای دوره زمانی سال‌های ۱۵ - ۲۰۰۷ برنامه‌ریزی شده بود، هم‌اکنون فقط ۱۱ میلیون بشکه در روز در چرخه قرار گرفته است. از این مقدار، ۲ میلیون بشکه در روز در خاورمیانه می‌باشد که نیمی از آن در عربستان سعودی است.

افزایش ظرفیت

چنان ارقامی تردید راجع به برنامه‌های عربستان سعودی برای ۵۰ درصد افزایش در ظرفیت پالایش داخلی تا میزان ۳ میلیون بشکه در روز برای برآوردن تقاضای رو به افزایش داخلی برای سوخت نفتی و نفت و صادرات به بازار جهانی را افزایش می‌دهد. شرایط برای پالایشگاه‌های عربستان سخت و دشوار است همانگونه که کمپانی پتروشیمی و پالایش ربیق (پترو - ربیق) در سال گذشته تجربه کرد و خسارت خالص ۱/۲۶ میلیارد ریال سعودی یعنی سه برابر خسارت سال ۲۰۰۷ را گزارش نمود که به ترکیبی از شرایط بدبازار و تأخیر در پروژه مربوط می‌شد. این کمپانی که تحت حمایت یکی از بزرگترین مجتمع‌های پتروشیمی و پالایشگاهی دنیا می‌باشد می‌گوید از کاهش تقاضا و قیمت‌های محصولات پالایش شده و همچنین تأخیر در آغاز به کار در ربیق که برای سپتامبر ۲۰۰۸ برنامه‌ریزی شده بود ولی در سال جاری به تعویق افتاد، ضربه خورده است.

برای بعضی از شرکای تجاری شرکت نفتی دولتی سعودی آرامکو، چشم‌انداز پایان سال ۲۰۰۸، به طور ویژه، نامطمئن بود. شرکت بزرگ آمریکایی کنکوفیلیپس و آرامکو

پیشرفت دارد. مجتمع جبیل همراه با پالایشگاه نفتی، شامل امکاناتی با ظرفیت تولید ۷۰۰ هزار تن پاراکسیلین در سال، ۱۴۰ هزار تن بنزین در سال و ۲۰۰ هزار تن پروپیلن در سال می‌باشد. ساخت همه این امکانات تا فصل چهارم ۲۰۱۲ به اتمام خواهد رسید در حالیکه عملکرد تجاری پالایشگاه، طبق زمانبندی، تا مارس ۲۰۱۳ آغاز خواهد شد. آرامکو و توتال برای سرمایه‌گذاری اولیه در رکود اقتصادی برای کاهش هزینه‌های این طرح آمادگی دارند با این هدف که طبق نظر Satorp، ۱۰ درصد آن که بالغ بر صرفه‌جویی حدود ۱ میلیارد دلار می‌باشد را حذف کنند. Satorp در انتظار مزایده‌های رقابتی برای شرکت‌کنندگان در مزایده‌های مهم مهندسی، تهیه و تدارکات و ساخت (EPC) برای منعکس نمودن شرایط اقتصادی می‌باشد. مشتریانی مثل آرامکو انتظار دارند کار با تخفیف‌های عمده طبق قیمت‌های سال گذشته، به اتمام برسد. ایلین جمیسون، تحلیل‌گر مرکز وود مکنزی می‌گوید: «در نیمه دوم سال ۲۰۰۸، مشخص شد که حمایت‌کنندگان، پروژه‌ها را به دلیل پیش‌بینی هزینه‌های پایین‌تر، به تأخیر انداختند.

دلایل دیگری نیز برای عدم تعجیل در پروژه‌های پالایشگاهی وجود دارد. جبیل در نظر دارد نفت خام سنگین را به محصولات پالایش شده دارای کیفیت بالا، تبدیل کند. این پالایشگاه به برآوردن تقاضای رو به افزایش برای سوخت‌های وسایل نقلیه به ویژه سوخت جت و دیزل در بازار به سرعت رو به رشد خاور دور و همچنین در خاورمیانه و اروپا، کمک خواهد کرد. هرچند، توسعه میدان نفت سنگین ۹۰۰ هزار بشکه در روز مانیفا نیز در معرض تأخیر می‌باشد.

سقوط تقاضا

آرامکو اطلاع داد که سه پیمانکار اصلی که در میدان نفتی مانیفا کار می‌کردند یعنی اسنامپروکتی ایتالیا، شرکت JGC ژاپن و TR اسپانیا تهیه و تدارکات و ساخت را متوقف نموده و فقط کارهای مهندسی ابتدایی را ادامه داده اند چون افت تقاضای نفت، رشد ظرفیت تولید عربستان سعودی تا ۱۲/۵ میلیون بشکه در روز را تضعیف نموده است اگر مانیفا تا سال ۲۰۱۲ به جریان نیفتد، پالایشگاه جبیل ممکن است منابع لازم برای راه‌اندازی در اوایل سال ۲۰۱۳ را نداشته باشد.

هرچند، این می‌تواند فقط یک مانع موقت به شمار آید. حامیان سعودی مشتاق هستند پروژه جبیل را در مسیر توسعه نگهدارند. برای تشویق مزایده کارها و قیمت‌های پایین‌تر، آرامکو ضرب‌العجل مزایده‌های EPC برای این پالایشگاه را به مدت سه ماه تا ۲۰ آوریل به تعویق انداخت. جریان نقدینگی و عملکرد الزامات قرارداد نیز در اثر مزایده‌های با قیمت پایین‌تر متعادل‌تر شده‌اند.

در این مدت، آرامکو، بسته اولیه را برای ارتقاء سطح پالایشگاه فعلی ۴۰۰ هزار بشکه در روز نیز مربوط به این کمپانی، اعطا نموده است تا قوانین زیست محیطی برقرار گردد. این کار در خط قرار دادن یک واحد هیدروژنه نمودن که گوگرد را از دیزل می‌گیرد، یک تقسیم‌کننده برای جدا نمودن نفت و یک هیدراته‌کننده نفت را امکان‌پذیر نموده است. ارتقاء سطح در کمپانی پالایشگاهی آرامکو شل سعودی (Saaret) که در جبیل می‌باشد، پیش‌بینی می‌شود همراه با تعمیرات در سه پالایشگاه دیگر سعودی نیز انجام شود.

علائمی نیز از تغییری مثبت در نگرش نسبت به پروژه‌های پالایش دیده می‌شود. آرامکو و داو این سال را با فراخوان پیمانکاران برای شرکت در مزایده‌های مربوط به تاسان تانورا بر مبنای ساخت و عملکرد برای پیمانکار آغاز نمودند تا هزینه حامیان را

محدود کنند.

با دانستن اینکه شرایط اقتصادی پالایشگاه‌ها پر مخاطره می‌باشد، اینکه این کار منافع آنها را تأمین می‌کند یا نه در آینده مشخص می‌شود. پروژه‌های اخیر آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) مستقر در پاریس درباره تقاضای نفت، برای سرمایه‌گذاران بالقوه مطلوب نمی‌باشد. پیش‌بینی تقاضای نفت جهانی در بازنگری ماه فوریه این آژانس با کاهش ۵۷۰ هزار بشکه در روز به ۸۴/۷ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۰۹ می‌رسد. طبق گزارش IEA، دنیا با دومین سال متوالی افت تقاضای نفت روبه‌رو است، چیزی که از سال ۱۹۸۲ اتفاق نیفتاده بود.

با چشم‌انداز افزایش عرضه پالایش به میزان بیش از حد تقاضا و کاهش مصرف، برای کمپانی‌ها، محیط سختی برای برنامه‌ریزی در جهت تعهد به میلیاردها دلار برای ساخت پروژه‌ها وجود دارد. کورک می‌گوید: «صنعت پالایش در آینده سود فراوانی نخواهد داشت. شما راجع به نرخ‌های بازگشتی صحبت می‌کنند که شرکت‌های تجاری آن را قابل قبول نمی‌دانند.»

ولی یک مسیر رو به بالا و امیدوارکننده وجود دارد. کورک می‌گوید: «عربستان به دلیل موقعیت محلی خود دارای یک مزیت است. قیمت‌گذاری کرایه حمل بار برای نفت خام و کالاهای دیگر، بیمه و قیمت‌گذاری حمل کالا برای محصولات، یک محصول پالایشگاهی خوب را به دست ما می‌دهد.»

سپس موقعیت‌هایی برای انجام و جمع‌آوری پروژه‌های پالایش و پتروشیمی وجود خواهد داشت که مشوق و انگیزه بیشتری خواهد بود. صرفه‌جویی هزینه ساخت امکانات ترکیبی به جای امکانات جداگانه حدود ۱۰ - ۵ درصد برآورد می‌شود. کورک می‌گوید: «همه انواع مزایا در ارتباط با تجمع امکانات از لحاظ انتقال مواد اولیه و هزینه سرمایه‌گذاری وجود دارد.»

همه اعضا شرکت‌کننده به روشنی از صرفه‌جویی هزینه میلیارد دلاری EPC که در جبیل و دیگر پالایشگاه‌ها پیش‌بینی شده، بهره‌مند خواهند شد. در ماه ژانویه، آرامکو سعودی و کمپانی شیمیایی سومیتومو ژاپن، مزایده مجدد قرار داد مشاوره طراحی و مهندسی (EEED) برای توسعه مجتمع پالایشگاهی و پتروشیمی در ربیع را در تلاشی برای کاهش هزینه، اعلام نمودند.

در نهایت، همه چیز به هزینه ختم می‌شود. برای همه تعهدات عمومی در جهت ارتقاء ظرفیت پالایش در چند سال گذشته، فقط بهبود حاشیه در دوره زمانی ۲۰۰۷ - ۲۰۰۴ است که واقعا افزایش ظرفیت پالایشگاه‌ها را تأمین نمود. پیش از آن، صنعت پالایش جهانی به مدت ۲۵ سال برای سرمایه‌گذاران، مورد توجه و محبوب نبود.

هنوز ممکن است تغییراتی در جهت بهبود انجام شود با احتمال بازگشت به یک تعادل کامل عرضه و تقاضا وقتی اقتصاد جهانی بهبود یابد و تقاضا برای محصولات پالایش شده افزایش یابد.

اگر آرامکو سعودی بتواند شرکای تجاری خود و اتحادیه‌های پیمانکاری را متقاعد سازد که هزینه مراکز جدید می‌تواند کاهش یابد و سودآوری دراز مدت توسط موقعیت‌های بازارهای محصول درون کشور و داخلی تضمین شده است، عربستان سعودی ممکن است به رؤیای توسعه صنعت پالایش خود دست یابد.